

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-20 30 00
www.hkr.se

Examensarbete

Våren 2014

Lärarutbildningen

Fritidspedagogen i skolan

En studie om fritidspedagogens uppfattning gällande deras yrkesroll när de arbetar i skolan och hur deras arbetsuppgifter ser ut under skoltid.

Författare:

Eric Börjesson

Tobias Persson

Handledare:

Sandra S Nilsson

www.hkr.se

Förord

Vi vill tacka alla fritidspedagoger som ställde upp som respondenter och gjorde den här studien möjlig. Även tack till vår handledare Sandra Nilsson som via respons och stöttning har hjälpt oss i vår studie samt klasskamrater som opponerat på vårt examensarbete.

Tack!

Eric Börjesson & Tobias Persson

Kristianstad 2014-05-29

Fritidspedagogen i skolan

En studie om fritidpedagogens uppfattning gällande deras yrkesroll när de arbetar i skolan och hur deras arbetsuppgifter ser ut under skoltid.

Abstract:

Vårt syfte med studien var att få en uppfattning från fritidspedagoger om hur de upplever sin yrkesroll i skolan och vilka arbetsuppgifter de har utifrån ett fenomenografiskt perspektiv. Genom kvalitativa intervjuer så fick vi fram hur ett antal fritidspedagoger uppfattar detta fenomen.

Vår sammanfattade uppfattning är att fritidspedagoger har en väldigt varierande yrkesroll i skolan. Allt från att vara rastvakt till att undervisa i ett praktiskt ämne. De har en större förmåga att se hela barnet och deras skoldag medan klasslärare lägger mer fokus på den teoretiska biten och vad barnen ska lära sig. Alla respondenter som deltog i vår studie är resurs eller assistent i klassrummet i olika grad och de flesta känner sig nöjda med det. Andra känner att de kan och vill ha mer ansvar under skoltid än att bara hjälpa till.

Ämnesord: fritidspedagog, yrkesroll, kompetens, fenomenografi

Innehållsförteckning

1 Inledning och bakgrund	5
1.2 Syfte.....	6
1.3 Problemformulering.....	6
1.4 Styrdokument.....	7
1.5 Begreppsdefinition.....	7
2 litteraturgenomgång	8
2.1 Teoretisk utgångspunkt.....	8
2.2 Fritidshemmets historia.....	10
2.3 Fritidsutbildningens historia.....	12
2.4 Integreringen med skolan.....	14
2.5 Fritidspedagogens yrkesroll.....	15
3 Metod	18
3.1 Datainsamlingsmetod.....	18
3.2 Urval & undersökningsgrupp.....	19
3.3 Genomförande och analysmetod.....	19
3.4 Etik.....	20
4 Resultat & analys	21
4.1 Fritidspedagoger med den gamla utbildningen.....	21
4.2 Förändring av yrkesrollen i skolan.....	22
4.3 Fritidspedagogen undervisar.....	23
4.4 Fritidspedagogens yrkesroll behövs under skoltid.....	23
4.5 Fritidspedagoger och lärare kompletterar varandra.....	25
4.6 Socialt lärande under skoltid.....	26
4.7 Väsentligt med samspel mellan yrkesgrupper.....	27
4.8 Sammanfattande analys.....	28
5 Diskussion	29

5.1 Metoddiskussion	30
5.2 Resultatdiskussion.....	31
6 Sammanfattning	Error! Bookmark not defined.
Referenslista	36
Bilaga	39

1 Inledning och bakgrund

I studien kommer vi att undersöka hur fritidspedagoger uppfattar sin yrkesroll när de arbetar i skolan och hur deras arbetsuppgifter ser ut under skoltid genom att intervjua fritidspedagoger. Vi har fått uppfattningen av att i dagens skola är många fritidspedagoger involverade i skolverksamheten. Därför vill vi studera vilka arbetsuppgifter fritidspedagogen kan ha under skoltid. När vi varit ute på VFU (verksamhetsförlagd utbildning) har vi märkt att yrkets arbete under skoltid kan skilja sig mycket, allt från resurs, assistent, rastaktivitetsansvarig, idrott, bild m.m. Skolverket (2007) anser att fritidspedagoger kan tillföra ytterligare perspektiv i skolans verksamhet. Fritidspedagogers största kompetens ligger i barns sociala utveckling där omsorg av grupp och hälsa står i centrum. Vidare menar Skolverket att fritidspedagogen är viktig i arbetet för att förhindra mobbing, trakasserier och andra problem.

Dessa pedagoger kan ha många olika sorters arbetsuppgifter och ansvarsområde. Därför har vi valt att intervjua ett antal fritidspedagoger ute i verksamheten för att se hur de uppfattar sin yrkesroll och vilka arbetsuppgifter de har i skolan. Som blivande grundlärare med inriktning mot arbete i fritidshemmet anser vi det är viktigt att få en förståelse för vårt framtida yrke och vad som förväntas av oss.

Enligt Hippinen (2011) har ledningen på skolor frihet att organisera fritidshemmen på sin skola. Därför kan organisationen på fritidshem och skola skilja sig och se olika ut beroende på skola. Hippinen menar vidare att uppdraget för lärare med inriktning mot fritidshem inte finns klart och tydligt angivet vilket bidrar till olikheter. Sedan den 1 januari 1998 har skolverket formellt tillsynsansvaret för fritidshemmet. Detta har medfört att fritidshemmen runt om i Sverige etablerat sig inom omfattningen för skolan (Rohlin 2012). Rohlin anser vidare att fritidshemmet blev en stor reform då uppgiftsparagrafen förändrades från att vara ett ”komplement till hemmen” till att fungera som ”komplement till skolan”. I och med denna förändring har både fritidspedagogers yrkesroll och innehållet i verksamheten ändrats.

Fritidspedagogens kompetens efterfrågas oftast i projekt och temaarbeten. Det är något som ökat i skolan, som underlättas av integrationen vilket både lärare och fritidspedagoger uppskattar. Där kan dessa pedagoger bidra med sin kompetens, liksom då de arbetar i arbetslaget, eller att fånga upp barnens initiativ och förslag till innehåll (Johansson & Torstenson-Ed 2000). Arbetslagstanken blev en av huvudfrågorna när

integreringen av fritidshemmet och skola skedde. Då lärare och fritidspedagoger skulle arbeta i arbetslag och på så sätt skulle deras olika kompetenser komplettera varandras olika yrkesroller, i och med det ökade barnens utveckling och inläring (Pihlgren 2011). Fritidspedagogens specifika kompetens är enligt dem själva att utveckla barns kunnande inom fyra huvudområden: social kompetens, barns eget kulturella skapande, informationsteknik och vardaglärande (Klerfelt 1999). Sammantaget har lärare med inriktning mot arbete i fritidshem en vid yrkesroll med två delar, en när de arbetar i skolan och en när de arbetar på fritidshemmet (Hippinen 2011).

Andersson (2013) menar att arbetsfördelningen mellan skola och fritidshem, samt mellan lärare och fritidspedagoger, har sett olika ut genom åren. På 1990-talet hade fritidspedagogen en otydlig hjälplärrroll utifrån skolans behov. Vidare menar hon att idag så fungerar fritidspedagogerna också utifrån skolans behov, då oftast som lärare i social kompetens, och ingår allt mer i skolans bedömningspraktik.

Med den här studien vill vi synligöra hur fritidspedagogers arbete under skoltid ser ut då de alltmer arbetar under skoltid. Vi vill ta reda på hur en arbetsdag i genrell drag ser ut för en fritidspedagog idag och om det är så den borde se ut. Vår studie känns viktig för fritidspedagoger eftersom de ofta arbetar i skolan.

1.2 Syfte

Studiens syfte är att undersöka hur fritidspedagoger idag uppfattar sin egen yrkesroll när de arbetar i skolan och hur deras arbetsuppgifter ser ut under skoltid.

1.3 Problemformulering

- Hur uppfattar fritidspedagogen sin yrkesroll under skoltid?
- Vilka arbetsuppgifter upplever fritidspedagogen att de har under skoltid?

1.4 Styrdokument

Med denna studie vill vi studera ett antal fritidspedagogens uppfattning om deras yrkesroll under skoltid för att få en bredare bild av vårt kommande yrke. Skolverket (2007) menar att fritidshem kan bedrivas som en helt fristående verksamhet men som oftast är i varierande grad integrerad med förskoleklassen och den obligatoriska skolan.

Skolverket (2007) anser att fritidspedagoger kan tillföra ytterligare perspektiv i skolans verksamhet, då fritidspedagogers största kompetens ligger i barns sociala utveckling där omsorg av grupp och hälsa står i centrum. Därför har vi valt att göra en studie om hur fritidspedagogen uppfattar sin yrkesroll när de arbetar i skolan och om de anser att de kan tillföra ytterligare perspektiv till skolans verksamhet.

Skolverket (2011) menar vidare att samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem ska utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. För att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv ska skolan också sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskolan samt med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Samarbetet ska utgå från de nationella mål och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet.

1.5 Begreppsdefinition

Fritidslärare: Begreppet fritidslärare har börjat användas istället för fritidspedagog eftersom att yrket är under stor förändring och nu innefattas yrket mer i skolverksamheten med måluppfyllelse, prestationer, bedömningar och kvalitetsredovisning. Enligt Andersson (2013) avhandling om nya fritidspedagoger i spänningsfältet mellan tradition och nya styrformer så har fritidspedagoger under senare år kommit att kallas fritidslärare, hjälplärare, lärare med inriktning mot fritidshem samt grundlärare i fritidshem en massa olika begrepp som indikerar att yrket är inne i en pågående omvandling. Hansen (2013) menar att lärare är en person som professionellt arbetar med att främja andra människors lärande. Lärande innefattar såväl kognitivt, socialt och relationellt lärande.

Arbetsstugor: I början av 1900 talet fanns det arbetsstugor i Sverige som var en början till dagens fritidshem och en slags praktisk skola. Där åt fattiga barn och undervisades i olika praktiska kunskaper som snickeri, skråreri, skomakeri m.m. för att motverka sysslolöshet, fattigdom och tiggeri (Johansson 2011).

Eftermiddagshem: Vid 1940 talet så blev arbetsstugorna till eftermiddagshem som är föregångaren till dagens fritidshem. Barnen behövde nu inte längre arbeta utan kunde läsa sina läxor och ägna sig åt rekreation. Barnens fritidsintresse främjades och omsorgen av barnen blev viktigare (Johansson 2011).

VFU: Verksamhetsförlagd utbildning är den del av lärarutbildningen som är förlagd ute i verksamheterna, som tidigare kallas praktik.

2 litteraturgenomgång

I den här delen kommer vi att beskriva vilket teoretiskt perspektiv vi utgår från i vår studie. Här tar vi upp vad litteratur och forskning anser om yrket med fritidshemmets historia, utbildningshistoria, integreringen med skolan och fritidspedagogens yrkesroll.

2.1 Teoretisk utgångspunkt

Fenomenografi

Fenomenografi har sitt ursprung vid Göteborgs Universitet på 1970-talet. En grupp som kallades INOM-gruppen (Inlärning och Omvärldsuppfattningar), under ledning av Ference Marton, sökte svar på frågor som exempelvis vilka olika samband det går att hitta mellan hur personer tänker om en viss studie och personernas sätt att bedriva dem. Genom åren koncentrerades de flesta fenomenografiska undersökningarna på att kartlägga föreställningar som kan finnas av vissa fenomen (Claesson 2007).

Det som kallas för fenomen inom fenomenografien kan vara hur människor uppfattar olika saker, nästan vad som helst. Det kan vara hur personen uppfattar hur regnet faller eller på vilket håll gräset växer. Att försöka ta reda på hur personer tänker eller uppfattar något kallas för ett ”andra ordningens perspektiv” (Claesson 2007). I studiens

fall handlar det om hur fritidspedagoger erfar och uppfattar sin yrkesroll i skolan och deras beskrivning om samma. Inom fenomenografin så ses den individuella människan som bärare av olika sätt att erfara ett fenomen vilket innebär att individen också är bärare av skiftande sätt att uppleva just det fenomenet. Den uppfattning som personen i fråga får fram är en uppfattning av situationen som sannolikt är egen och unik (Marton & Booth 2000). Den fundamentala principen är ett fenomen, oavsett vilket, erfars på ett begränsat antal kvalitativa sätt. Erfarande är en relation mellan personen som upplever fenomenet och världen som fenomenet uppstår i, alternativt någonting i världen (Marton & Booth 2000).

Fenomenografi är enligt Marton & Booth (2000) en grund för att kunna identifiera, formulera och hantera vissa typer av forskningsfrågor. Det är en specialisering som ofta används för att uppmärksamma frågor som riktar sig mot lärande och förståelse. Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson (2003) skriver att för att få fram resultat ur en fenomenografisk studie så krävs det att insamlingen av information inbjuder personerna som deltar att tänka, reflektera och sedan dela med sig av världen de erfar. Claesson (2007) skriver att komma underfund med vilka olika uppfattningar människor kan ha om ett visst fenomen så genomförs det oftast något som hon kallar för djupintervjuer, där ett stort antal intervjupersoner deltar. Intervjuerna bearbetas på ett sätt så att kvalitativa skillnader mellan personernas erfarenheter kommer till ytan. Dessa erfarenheter kan skilja från att vara enkla att förstå till att vara väldigt komplicerade.

”En fenomenografisk studie där 30 elever intervjuas kan resultera i att fyra kvalitativt skilda kategorier av tänkande eller uppfattningar presenteras som resultat. Det betyder att även om någon lyssnar till vad 30 elever har att säga finns det inte 30 uppfattningar”. (Claesson 2007, s.37)

Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson (2003) nämner att ursprungligen arbetades det med djupintervjuer inom fenomenografin eftersom det var relativt öppna intervjuer där den som blev intervjuad gavs möjlighet att fundera, reflektera och uttrycka sig.

När en studies resultat ska analyseras så menar Marton & Booth (2000) att det ska göra med beskrivningskategorier och de nämner att det finns ett antal kriterier för vilka egenskaper beskrivningskategorierna ska ha. Det första kriteriet är att alla kategorier ska ha en tydlig relation till studiens fenomen. På så sätt berättar varje kategori tydligt ett

speciellt sätt att uppleva ett fenomen. Andra kriteriet är att kategorierna ska ha en logisk relation till varandra. Det tredje kriteriet är att kategorierna ska vara så få som möjligt.

2.2 Fritidshemmets historia

Fritidshemmet härstammar från tre olika former av verksamheter: Barnkrubborna, arbetsstugorna och Kindergartnrörelsen. Barnkrubbornas och arbetsstugornas verksamhet riktades mot de skikten på samhällets botten, alltså barn som kom från fattiga familjer. Kindergartnrörelsen däremot var mer för de barn vars föräldrar hade råd att betala för en pedagogisk verksamhet för sina barn. Det visar också hur verksamheterna karaktäriserades under denna tid, alltså delningen mellan den pedagogiska verksamheten i Kindergarten och fostran och omsorgen i barnkrubbor och arbetsstugor. En kvinna vid namn Anna Hierta-Retzius var initiativtagaren till de första arbetsstugorna som öppnades i slutet av 1800-talet i Stockholm (Hansen 1999). Rohlin (1996) framhåller att den pedagogiska grunden som Hierta-Retzius använde för att planlägga och genomföra arbetsstugornas verksamhet var "arbetstanken". Hierta-Retzius var mycket kritisk mot dåtidens teoretiska skola och Rohlin (1996) identifierade tre huvudsyften i arbetsstugornas verksamhet: Att introducera barn och ungdomar för framtida yrken, att internalisera ett moraliskt levnadssätt och att öva sin färdighet och träna sin iakttagelseförmåga. Enligt Rohlin (2012) så fanns arbetsstugorna ofta i närheten av en skola och samarbetade också med skolan i många fall. Syftet med arbetsstugan var på den tiden att få bort tiggeri, skolk och andra beteenden som ansågs mindre önskvärda. Det gällde också att leda de unga så att man kunde fostra dem i en riktning som skulle gynna deras samhällsliv. Johansson (2011) skriver att det inte var en fast grupp barn som kom till arbetsstugorna. Barnen var inte tvingade att komma, men dök oftast upp i alla fall.

Under 1930-40 talet började arbetsstugorna byta namn och istället kallade man dem för Eftermiddagshem. Detta för att understryka vilken tid på dagen eftermiddagshemmen vad avsedda för. Barnen som var inskrivna på denna tiden var arbetarklassens barn och hemmet blev ofta klassat som en välgörehet. Därför var efterfrågan om en plats på eftermiddagshemmen inte så stor (Rohlin 2012). Enligt Johansson (2011) så skulle fattigvårdstämpeln tas bort och det offentliga samhällets ansvar skulle bli större för att kunna ta ansvar för samhällsmedborgarnas välfärd. Hansen (1999) nämner att

eftermiddagshemmen fanns mer eller mindre parallellt med arbetsstugorna en bit in på 1900-talet och skulle så småningom ta över allt mer som omsorgsform. Rohlin (1996) skriver att denna period innebar ett skifte för omsorgen mot de yngre barnen. Det gick från att vara ett komplement till skolan till att bli ett komplement till hemmet och familjen istället. Hierta-Tetzius "arbetstanke" byttes ut mot något som Rohlin kallar för "rekreationstanken". Det betydde att verksamheten fokuserade på barnens behov av fritidssysselsättningar och rekreation, psykologi och social utveckling. Rohlin (2012) skriver att till skillnad från arbetsstugorna, där barnen blev erbjudna arbetsrelaterade aktiviteter, så erbjöd eftermiddagshemmet mer fria sysselsättningar, utevistelse, lek och även läsläsning. Det som man arbetade vidare med från arbetsstugan var barnens disciplin, det vill säga passa tider, bordskick osv. Johansson (2011) nämner att i slutet av 1940-talet uppkom en historiskt unik situation, nämligen att stora grupper människor i samhället fick fritid. Därför så var ett av målen med eftermiddagshemmen att stimulera barnens fritids- och hobbyintressen. Även förberedande för skolarbetet och möjligheten att läsa läxor fanns, vilket gjorde att man ofta anställde läsläsningsfröknar som ett stöd för barnen.

Calander (1999) skriver att barnomsorgens expansion från 1960-talet och framåt innebar att fritidshemmet skapades. Verksamheten var till en början inte särskilt stor och de fanns mest i Stockholmsområdet. Samverkan mellan fritidshem och skola blev till när barnstuge- och SIA utredarna lämnade in sin slutrapport där barnstugeutredarna föreslog en ny organisation där tänket barns fritid var organisationsmodell. Förslaget som kom fram innebar att fritidshemmet skulle med tiden lokalintegreras i skolan. Johansson (2011) skriver att vid mitten av 1960-talet började också en yrkesgrupp utbildas för arbete i fritidshem, nämligen fritidspedagoger. Eftersom den utbildningen kom fram så var grunden lagd för en utbyggnad av fritidshemmet. Enligt Rohlin (2012) så formades vad hon beskriver det moderna fritidshemmet på 1970-talet. Högkonjunktur krävde fler anställda, kvinnorna gick in på arbetsmarknaden i en större omfattning och invandringen till Sverige ökade. Många föräldrars situation förändrades och deras behov av barnomsorg blev allt större. Hur tiden mellan skolans slut och när föräldrarna slutade arbeta skulle organiseras och ges en innebörd. Barnstugeutredningen diskuterade barns fritid och behov av stöd för deras sociala utveckling. Rohlin fortsätter med att under 1990-talet innebar samhällets utvecklingsakt nya villkor för Sveriges medborgare enligt regeringen. Det som stod ut mest var att det skulle ske snabba förändringar vilket ställde

personer inför olika alternativ och ständiga val, men det medförde också att föräldrar arbetade mycket mer än tidigare. Därför föreslog regeringen i mitten av 1990-talet att organisationen av skola, förskola och fritidshem skulle ändras. En helhetssyn bars fram, kraven på individens förmåga att lära sig ökade, vilket i sin tur ställde nya krav på kunskaper och utbildning för de som jobbade på fritidshemmen. Begreppet ”social kompetens” fick en stor del inom fritidshemmets verksamhet under denna tiden och är än idag en viktigt hörnsten i verksamhetens arbete (Rohlin 2012). Det avgörande steget mot att integrera fritidshemmen i utbildningssektorn togs 1996 och 1998. Då övergick tillsynsansvaret till skolverket istället från socialstyrelsen. Därefter övergick huvudmannaskapet till utbildningsdepartementet istället för socialdepartementet. I samma veva gjordes läroplanen för de obligatoriska skolformerna (LPO 94) om och nu var fritidshemsverksamheten inkluderad som en del av skolan. Läroplanens mål och principer började nu gälla fritidshemmets arbete också (Johansson 2011).

2.3 Fritidsutbildningens historia

När föregångarna till fritidshemmet startades då med arbetsstugor och eftermiddagshem så var det kvinnor som gjorde sin praktik eller förskolläraryrket som ville tjäna lite extra. När sedan eftermiddagshemmen blev till fritidshem under 1950-talet steg kravet på en pedagogisk utbildning för att få arbeta på fritidshem (Johansson 2011). Socialstyrelsen menade att utöver en pedagogiskt behörig föreståndare behövdes det en förskollärare som ledare för varje avdelning. Till sin hjälp ansåg socialstyrelsen att förskolläraren behövde specialresurser som kunde vara idrottsledare, slöjdlärare eller konsthantverkare (Rohlin 2001).

På 1960-talet började fritidshemmen byggas ut och då ökade intresset för att starta en särskild utbildning för de pedagoger som skulle leda verksamheten. Till en början tänkte socialstyrelsen att utbildningen skulle vara en påbyggnadsutbildning för de förskollärarna som arbetade på fritidshemmen. Men så blev inte fallet istället beslöt det att en särskild fritidspedagogutbildning skulle startas på landets yrkesskolor (Johansson 2011). År 1964 startade den första utbildningen till fritidspedagog i Norrköping och den var ettårig så de första fritidspedagogerna gick ut 1965. Därefter breddades fritidshemsutbildningen och utökades till en tvåårig utbildning och skulle nu omfatta

mycket mer än bara arbete i fritidshemmets verksamhet. Fritidspedagogen skulle nu få kompetens att arbeta med mer allmänna fritidsfrågor och då främst mot yngre barn fast de flesta som gick ut utbildningen började arbeta på fritidshem (Johansson 2011).

År 1977 integrerades fritidspedagogutbildningen tillsammans med förskollärarytbildningen till högskolan och fick därmed akademisk status. Fritidspedagogutbildningen blev då jämställd med andra högskoleutbildningar och det innebar att kunskapsinnehållet skulle vila på vetenskaplig grund (Johansson 2011). Calander (1999) anser att målet med integreringen var att det skulle bli en samverkan mellan de studerande så de kunde ge varandra kunskaper om varandras verksamheter. I och med det skulle studerande kunna reflektera över likheter och olikheter.

Under den stora reformeringen av lärarutbildningen 2001 då alla åtta grundexamina slogs ihop till en gemensam utbildning med den samlade beteckningen ”lärare”. I och med denna hopslagning så förlängdes utbildningen till tre och ett halvt år och beteckningen fritidspedagog försvann inom Högskolan men den behölls ute i verksamheterna. Avsikten med den nya formella benämningen är i framtiden ska bli lärare med inriktning mot arbete i fritidshem (Johansson 2011). Denna förändring innebar att fritidspedagoger med större flexibilitet kunde dela sin tjänstgöring mellan fritidshem och skola (Pihlgren 2011). Detta hade redan skett ute i verksamheterna då flertalet av fritidspedagogerna arbetade i skolverksamheten på förmiddagarna och i fritidsverksamheten under eftermiddagarna (Johansson 2011).

I 2011 års utbildning skedde en viss tillbakagång till de mer specificerade examensbenämningarna: förskollärare, grundlärare, ämneslärare och yrkeslärare. Där ingår fritidspedagoger i en av de tre varianterna i grundlärarutbildningen och har nu behörighet att undervisa i ett eller flera praktiska och estetiska ämnen. Därför blir de som tar examen från och med våren 2014 grundlärare med inriktning mot fritidshem (Pihlgren 2013).

2.4 Integreringen med skolan

Under 1960-talet ökade barnomsorgen vilket innebar att fritidshemmet kom fram. Barnstugornas och SIAs utredare lämnade in en rapport och ett förslag om en ny organisation skulle tas fram där det nya tänket skulle vara barns fritid. I och med detta förslag skulle fritidshemmen så småningom börja samverka med skolan. Men effekten av förslaget var ganska liten och barnomsorgens samverkan med grundskolan var fortfarande ganska svag, trots samarbete mellan enstaka pedagoger (Calander 1999). Calander menar vidare med att det inte gynnade verksamheternas samverkan att många föräldrar valde att ha sina barn i fristående fritidshem, daghem eller hos dagmammor. Men efter 1985 och framåt minskade familjedaghemmens betydelse för skolbarnomsorgen, och fritidshemmet framstog mer och mer som den viktigaste samverkspartner till skolan. Det bidrog också till att antalet fritidspedagoger vuxit och allt fler hade utbildning. Vid ingången till 1990-talet hade fritidshemmen blivit en viktig resurs för grundskolan (Calander 1999). Förändringarna i skolbarnomsorgen och en ansträngd nationell ekonomi satte tryck på kommunpolitiker att kordinera barnomsorgens och grundskolans resurser, att sänka lokal- och personalkostnader i verksamheterna. Ett attraktivt alternativ blev då att integrera barnomsorg, speciellt fritidsverksamheten, i skolan. Skolverket och Socialstyrelsen ansvarade för verksamheterna, men i juli 1996 överfördes ansvaret för barnomsorgen till Utbildningsdepartementet och i januari 1998 blev Statens skolverk ansvariga för barnomsorgen (Calander 1999). Johansson (2011) skriver att i samband med överföringen så reviderades läroplanen för de obligatoriska skolformerna (LPO 94) och fritidshemmets verksamhet inkluderades som en del i skolan och läroplanens mål och principer började gälla fritidshemmets arbete. Pihlgren (2011) nämner att en av huvudfrågorna som kom fram när fritidsverksamheten integrerades i skolan var arbetslagstanken. Tanken var att lärare och fritidspedagoger skulle arbeta tillsammans och på det viset skulle deras kompetens från olika utbildningar komplettera varandras yrkesroll, och på så vis öka barnens inlärning och utveckling. Pihlgren refererar till Rohlin (2001) som skriver att en tanke med integreringen var att få lärare och fritidspedagoger att samarbeta i något man kallade för arbetslag. Enligt Rohlin (2001) så var det mycket på grund av historiska föreställningar om vad lärare och fritidspedagoger är och just den verksamheten som de bedriver som gjorde att det var svårt för de två yrkesrollerna att fungera på ett tillfredställande sätt. Rohlin fortsätter

med att de har olika uppfattningar om olika centrala begrepp inom skolan vilket gör att det kan vara svårt att kommunicera utifrån sina olika infallsvinklar. Därför har, menar Calander (1999) att deras möten ofta skett på olika villkor då skolan alltid har gått före fritidshemmet och samarbetet innebär ofta att man förde över resurser från fritidshemmet till skolan. I bästa fall upplevde fritidspedagogerna att deras egen verksamhet inte förändrades något, ibland att den till och med blev sämre under vissa situationer.

Johansson (2011) skriver att förändringarna på fritids inte har varit många på senaste tiden. Den förändring som kanske syns tydligast är åldrarna på fritids nu är mellan 6 och 9 år. Stor del i detta var att sexåringarna fick en egen verksamhet för att underlätta skolstarten, det vill säga förskolenklassen. När det gäller dåtidens läroplan (LPO 94) skriver Haglund (2004) att eftersom fritidsverksamheten inte var obligatorisk så ansågs inte läroplanen helt giltig på samma sätt för fritidshemmet som för skolan. Därför gav Skolverket 1999 ut riktlinjer i form av allmänna råd som nådde ut till fritidshemmet. Dessa riktlinjer var kopplade i läroplanen och heter *Allmänna råd med kommentarer för fritidshem*. Andersson (2013) skriver att integreringen av fritidshemmen i skolan har påverkat hur fritidspedagogerna utövat sitt yrke ganska markant. Utvecklingen i skolan under de senaste decennierna har ökat kravet på bedömning, uppföljning och dokumentation av hur verksamheten fungerar och hur barns lärande och utveckling är. Innan integreringen hade fritidshemmen egna lokaler, men i takt med att de integrerades i skolan så har lokalerna som fritids vistas i sett många olika lösningar, detta beroende på hur fritidsverksamheten har varit organiserad i olika kommuner och på olika skolor. Den förändringen hade ofta med måltider att göra. I dag lagar de flesta fritidspedagoger inte mat själva på fritidshemmet utan går istället till skolmatsalen där de blir serverade mellanmål, alternativt att maten blir hämtad och äts på avdelningen (Andersson 2013).

2:5 Fritidspedagogens yrkesroll

Arbetet som fritidspedagog innefattar många olika sorters arbetsuppgifter under en arbetsdag eftersom de oftast arbetar i både skol och fritidsverksamhet. Detta innebär att fritidspedagogen får ta på sig olika sorters roller gentemot barnen under de här två delarna av dagen eftersom skolan styrs av mål som barnen ska nå upp till där läraren med inriktning mot fritidshem ska vara ett komplement till skolan med sin

yrkeskunskap. Om man sedan ser till fritidsverksamheten så är den frivillig och den centrala uppgiften är att skapa en meningsfull frihet. De två verksamheterna skiljer sig åt vad gäller hur organisationen ser ut och vilka mål den ska uppfylla, detta leder också till att fritidspedagogens yrkesroll blir delad (Ursberg 1996).

Fritidspedagogens yrkesroll kan vara svårdefinierad eftersom det inte finns någon dokumentation av vad fritidspedagogen ska göra under skoltiden av dagen och då är det ganska fritt för varje skola och arbetslag att bestämma. Som fritidspedagog ska man vara ett komplement till skolan och använda sin kompetens. Den kompetens som fritidspedagoger anser sig besitta är den sociala kompetensen (Pihlgren 2011). Skillnaden mellan lärare och fritidspedagoger är att lärarens tyngdpunkt utgörs av kognitivt och skolämneshandläggande lärande medan fritidspedagogens tyngdpunkt omfattar värdegrund, relationer, sociala färdigheter och estetiska uttrycksätt (Andersson 2013). Enligt Ursberg (1996) är det centrala i fritidspedagogens yrkesroll att ge barnen stöd, omsorg och stimulans. Under en eftermiddag på fritidshemmet så möts barn och fritidspedagoger och bildar tillsammans ett socialt samspel där fritidspedagogens uppgift är att organisera formella och informella miljöer. Formella miljöer kan vara till exempel samlingar medan informella miljöer kan vara skapande aktiviteter där det finns möjligheter till spontanitet och improvisation. Vidare anser Ursberg att fritidspedagogen strävar speciellt efter barnens behov av lek, rörelse, det praktiska arbetet och barnens sociala utveckling. Hansen (1999) är inne på samma linje då hon menar på att fritidspedagogen ser sig själva som en person som ger omsorg i föräldrarnas ställe med att skapa trivsel, möjliggöra en meningsfullhet i fritid men också en känslomässig relation som att bry sig om barnen, engagera sig, ta sig tid och vara en vuxen som barnen tyr sig till och tycker om.

Kärby (2000) menar med de nya förslagen till fritidspedagogutbildningen där fritidspedagogens yrkesroll förstärks i och med en behörighet i de praktiska/estetiska ämnena som idrott, bild, hemkunskap och musik. Kärby anser ytterligare att de praktiska/estetiska ämnena inte bör vara fritidspedagogens huvudsakliga arbetsuppgift eftersom kompetensen hos en fritidspedagog är att arbeta med grupprelationer, barns övergripande sociala och allmänna utveckling samt att arbeta i konkreta och praktiska sammanhang kring barns lärande.

I Hippinen (2002) studie intervjuades fritidspedagoger om vad de ansåg att deras yrkesroll var. Svaren Hippinen fick var bland annat att socialisera med barnen, skapa en trygghet, lösa konflikter, skapa en meningsfull fritid, att ha en annan roll än läraren under skoltid och resurs för elever med behov av extra stöd.

Hippinen sammanfattar fritidspedagogens yrkesroll som bred med två delar, med en yrkesroll i skolan och en på fritidshemmet. Något som är gemensamt i fritidslärares delade yrkesroll är att tyngdpunkten ligger på det sociala samspelet både som grupp och individ. De använder sig själva som pedagogiska redskap och planerar miljöer för barnens skapande av relationer och identitet både som grupp och som enskilda individer.

Längsjö (2007) menar att det finns tre olika kategorier hur en fritidspedagogs arbete i skolan utformas.

Den första kategorin är på grund av att fritidspedagogen har tidsbrist så tvingas de att prioriterar bort sitt arbete på fritids för att istället lägga större fokus på skolarbete. Eftersom läraren är den som planerar arbetsuppgifterna i skolan och då bestämmer hur fritidspedagogens arbete ska se ut, vilket kan leda till att fritidspedagogens yrkeskompetens inte utnyttjas. I den andra kategorin så samarbetar läraren och fritidspedagogen närmre. I det här fallet har de ofta planeringstid ihop och kan då sätta upp undervisningsmål tillsammans. Fördelen med detta är att läraren får möjlighet till att ha fler timmar i halvklass och att fritidspedagogen får bestämma själv vilken form av undervisning den vill ha. Den sista kategorin är att fritidspedagogen ansvarar för ett eget ämne som skulle kunna vara livskunskap. Då utnyttjas ett arbetssätt som liknar fritidspedagogens arbete på fritidshemmet men pedagogen blir ändå en ämneslärare under skoltid (Längsjö, 2007). Ett skolämne som hade kunnat heta social kunskap och färdigheter hade kunnat bidra till att fritidspedagogens arbete blir tydligare för rektorer och kollegor (Andersson 2013).

3 Metod

I detta avsnitt kommer vi att ta upp vilken sorts datainsamlingsmetod som vi använt oss av samt vilket urval och undersökningsgrupp som vi intervjuat under vår studie samt etiskt ställningstagande.

3.1 Datainsamlingsmetod

Vår studie är en kvalitativ studie som består av teorier och empirisk undersökning. Där den teoretiska delen innehåller litteratur som forskning, studier och rapporter kring vår studie. Den teoretiska bakgrunden står som stöd för den empiriska undersökningen. Vi har valt att använda oss av kvalitativa intervjuer för att få en uppfattning om hur fritidslärare uppfattar sin yrkesroll och vilka arbetsuppgifter de har under skoltid. Patel & Davidson (2011) menar genom att använda kvalitativa intervjuer så identifieras egenskaper och beskaffenheter hos den intervjuade, t.ex. den intervjuades livsvärld och uppfattning om ett fenomen. Våra intervjufrågor har en låg grad av strukturering så att den intervjuade kan svara med sina egna ord. I kvalitativa intervjuer så är den som blir intervjuad och den som utför intervjun medskapare i ett samtal. Det rör sig alltså om ett samspel mellan intervjuaren och den intervjuade kring studiens ämne. Patel & Davidson menar vidare att det är grundläggande att intervjuaren bygger upp ett meningsfullt och sammanhängande resonemang kring fenomenet. Det är till stor fördel om den som ska göra den kvalitativa intervjun har kunskaper kring det som ska studeras innan och har förberett sig kring området. En kvalitativ intervju kan ge information av olika karaktär t.ex. kan det leda till nyanserade beskrivningar av allmänna och vardagliga företeelser i den intervjuades livsvärld eller lyfta fram något speciellt i den intervjuades livsvärld. Våra intervjuer kommer att spelas in med hjälp av en diktafon för att sedan transkribera svaren och få fram ett resultat. För att få göra ljudinspelning under intervjun krävs intervjupersonens tillstånd, fördelen med att spela in är att den intervjuades svar registreras exakt. Nackdelen med ljudinspelning är att intervjun måste skrivas ut (Patel & Davidson 2011).

3.2 Urval & undersökningsgrupp

I vår studie intervjuar vi sju stycken fritidspedagoger som vi hade kännedom om sedan tidigare. Anledningen till att vi valde intervjuar fritidspedagoger som vi kände, var för att tiden var kort för att hitta nya fritidspedagoger som vi inte har haft kontakt med tidigare.. För att få en så bra bild som möjligt utifrån vårt syfte har vi valt att intervjuar ett antal fritidspedagoger i samma kommun där alla arbetar både i skolverksamheten och på fritids. Vi har valt att göra intervjuer på tre olika skolor i en större kommun i södra Sverige för att få en bredare bild om uppfattning om hur fritidspedagogers yrkesroll ser ut i skolan. Innan vi genomförde intervjun så mailade vi intervjupersonerna och avtalade mötestid samt informera om vad intervjun skulle handla om så att de kunde förbereda sig lite och att vi kunde få utförligare svar under intervjun. Den första informationen som ges till respondenten är ett brev där det informeras om studiens syfte och vem som är ansvarig studien (Patel & Davidson 2011).

3.3 Genomförande och analysmetod

Under intervjuerna deltog vi båda och gjordes enskilt med varje fritidspedagog där vi började intervjun med att informera respondenterna om de forskningsetiska principerna. Därefter ställde vi frågor som redan var färdigställda och sedan fyllde vi på med följdfrågor för att få mer utförliga svar vid vissa tillfällen. Från början var det tänkt att vi skulle intervjuar 6 stycken fritidspedagoger men det blev sju eftersom en fritidspedagog ställde upp frivilligt på en av verksamheterna och därför passade vi på att intervjuar henne också för att få mer material till vår studie. Under intervjuerna användes en diktafon för att spela in samtalen och intervjuerna varade ca: 15 minuter. Vi anser att det var en fördel att vi kände respondenterna sedan tidigare för det kändes som att de vågade öppna sig mer eftersom de redan kände oss. När vi var klara med alla intervjuer så satte vi oss för att transkriberade de inspelade intervjuerna och sammanställa vårt material.

Det som kallas för fenomen inom fenomenografin kan vara hur människor uppfattar olika saker, nästan vad som helst. Att försöka ta reda på hur personer tänker eller uppfattar något kallas för ett ”andra ordningens perspektiv” (Claesson 2007). I vår studie kommer vi att använda oss av ”andra ordningens perspektiv” när vi ska studera fritidspedagogen uppfattning gällande deras yrkesroll när de arbetar i skolan och hur de

upplever deras arbetsuppgifter under skoltid. Vi analyserar vårt resultat utifrån fenomenografins beskrivningskategorier då vi beskriver uppfattningar som våra respondenter har om fenomenet i olika rubriker med deras upplevelser med likartad innebörd (Marton & Both 2000).

3.4 Etik

Eftersom intervjuerna spelades in så var vi noga med att informera respondenterna om detta för att få tillåtelse. De som blev intervjuade fick själva bestämma plats och tid för intervjun. Vi informerar om att intervjun är frivillig och att de kan avbryta eller hoppa av när de vill samt att berätta vad studien handlar om och vad deras svar kommer användas till. Enligt Denscombe (2009) så måste forskare skydda deltagarna genom att den information de får hanteras med ett förtroende. Forskningsdata ska förvaras på ett säkert sätt och när resultatet publiceras så vidtas åtgärder för att inte avslöja deltagarnas identitet. När vi informerade respondenterna om studien utgick vi från Vetenskaprådet (2007) forskningsetiska principer, vilka är:

1. *Informationskravet* - Informerar undersökningsdeltagarna om deras uppgift i studien och villkoren som gäller för deras deltagande.
2. *Samtyckeskravet* - Deltagarna har själv rätt att bestämma över sin medverkan.
3. *Konfidentialitetskravet* - Information som framkommer i studien samt medverkandes personuppgifter förvaras i säkert förvar. De som deltar i studien är hemliga och inga namn på individer eller platser kommer att kunna utskiljas.
4. *Nyttjandekravet* – uppgifter från respondenterna får endast användas i studienssyfte.

4 Resultat & analys

I detta kapitel kommer vi redovisa resultatet av vår empiriska del genom ett första ordningens perspektiv. Vi kommer bara redovisa det vi anser relevant för studien men har inte förvridit innebörden av det sagda. Vi har valt att redovisa våra resultat från våra intervjuer i beskrivningskategorier med en övergripande analys efter.

I studien kommer vi att skydda respondenterna och inte delge deras namn eller annan information. Därför kommer studien redovisas med förkortningar på undersökningsspersonerna FP1, FP2, FP3 osv som står för fritidspedagoger.

4.1 Fritidspedagoger med den gamla utbildningen

Samtliga av våra respondenter har gjort sin utbildning på 80 talet eller tidigt 90 tal på högskola, fast det skiljer sig hur lång utbildning de har och hur deras utbildning var uppbyggd.

”Jag har en fritidspedagog utbildning på 2.5 år, tror den motsvarar 100 högskolepoäng. Gick ut 1991 men det var inte förrän 1995 som jag började jobba på fritids/.../ mitt första jobb var som förskollärare” (FP 3)

FP5 gick sin fritidspedagog utbildning 1985, det var då en samordnad utbildning för fritidspedagoger, lågstadielärare och mellanstadielärare där de läste tillsammans första året därefter läste man sitt eget val. Respondenten menar att detta sätt att läsa var ett försöksår på utbildningen. När FP 5 gick ut så började den som springvikarie och hoppade runt på småvikariat.

”Jag gick ut 1980, det var en fritidspedagog utbildning på högskolan, 2 år där jag först fick gå en förpraktik på 1 år innan jag fick börja utbildningen.” (FP 7)

FP 6 gick ut 1989 och jobbat i 25 år. Läste också en samordnad utbildning med de andra yrkena och den var på 5 terminer på högskola.

”Som fritidspedagog har jag jobbat i 19 år och som fritidsledare i drygt 10 år då och då på högstadiet. Det var 36 år sen jag utbildade mig. Jag är

fritidspedagog, har gått den gamla utbildningen 1977 som var 2 årig på högskolan.” (FP2)

FP4 upplever det som intressant att se hur det rent praktiskt kommer fungera nu med den nya utbildningen när fritidspedagogen blir till fritidslärare och blir behörig att undervisa i ett ämne upp till årskurs 6.

4.2 Förändring av yrkesrollen i skolan

Eftersom alla fritidspedagoger vi har intervjuat jobbat länge ute i verksamheten så har deras arbete förändras mycket genom åren.

FP 2,FP 3, FP 6 och FP7 betonar att deras arbete har skiftat mycket genom åren. FP 6 anser att dennes yrkesroll i skolan varit väldigt varierande, varit assistent, haft egna lektioner i t.ex. engelska och idrott, resurs i klassrummet och stöd till de som behöver inlärningsstöd. Just nu är FP6 engelskastöd i 5 av 6 klasser på mellanstadiet. Har även haft elevråd och varit kamratstödjure under flera år.

”Mitt arbete har förändras mycket under tiden. Har hand om vikarie tillsättning för lärare, får gå in och vika då och då även om jag inte vill ibland. Ekonomiska, facklig, elevernas frånvaro. Ibland kan jag jämföra mig med en gammal tillsynslärare, gör lite av varje. Får ta hand om elever som försvinner från lektioner eller stökar till sig. Rätt turbulent. Så jag vet inte från den ena dagen till den andra.” (FP2)

FP3 menar att med lärarlegitimationen får man inte lov att ha allt som innan och därför har respondenten läst upp idrott och har fått sin legitimation i idrott och undervisar mest i idrott men har även läst lite kurser i matte och därför brukar denne ansvara för utomhusmatematiken.

Rastaktiviteter är något som flera av respondenterna nämner och som är något nytt inslag i deras yrkesroll som fritidspedagog.

”Rastaktiviteter är något som jag brinner för och nästa termin ska det bli min stora roll och byggas ut ännu mer. Vilket gör att jag kommer vara mindre i klassrummet och mer ute på rasterna.” (FP1)

Hoppa in och vikariera i klass och att vara extra stöd samt assistent till ett speciellt barn är yrkesroller som de flesta av fritidspedagogerna upplever att de har haft eller har under skoltid.

4.3 Fritidspedagogen undervisar

Genomgående upplever fritidspedagogerna som vi intervjuat att de mer eller mindre varit ansvariga eller är ansvariga för något ämne i skolan. Men det är väldigt olika hur mycket de får lov att undervisa. De flesta har behörighet så de kan undervisa i något ämne på lågstadiet.

”Jag är behörig att undervisa i biologi och samhällskunskap, till och med årskurs 6. Då får jag faktiskt sätta betyg. Sen har jag behörighet för flera andra ämnen upp till årskurs 3 också.” (FP6)

De flesta undervisar eller har undervisat i praktiska ämnen, såsom idrott och bild, och tycker att det är helt naturligt. Och det finns fritidspedagoger som fortbildar sig så de kan ha mer ansvar under skoltid. Dock känner inte alla så. FP5 tycker själv att den inte är kompetent som mellanstadielärare. När klassen som FP5 är i har slöjd eller bild så är det den utbildade lärare som ansvarar för ämnena. Av svaren att döma så är det olika hur mycket fritidspedagoger faktiskt gör i skolan. De som vill ha mer ansvar i skolan har fortbildat sig för att bli behöriga.

De flesta känner att de gör stor nytta i klassrummet som en extra resurs, eftersom fritidspedagoger tänker lite annorlunda. Fritidspedagogerna upplever att de kan tänka lite utanför boxen och hjälpa till genom att göra saker och ting på ett praktiskt sätt. De upplever att de är till stor nytta när undervisningen är praktisk.

4.4 Fritidspedagogens yrkesroll behövs under skoltid

Fritidspedagogerna upplevde att i de flesta fallen att deras yrkeskunskaper användes under skoltid. Men deras yrkeskunskaper kan skifta beroende på var barnen befinner sig och vilka arbetsuppgifter de utför för tillfället, exempelvis matte eller NO. 5 av 7 intervjuade fritidspedagoger arbetar på lågstadiet. FP 3 upplever att det är viktigt med

extra resurs speciellt till de yngre barnen, för där är behovet större speciellt vid läs och skrivinläringen.

”Jag känner att jag är på ett sätt när jag är i klassen, jag är på ett sätt när jag vikarierar i klassen, på ett sätt när jag är extra resurs och på ett sätt när jag är fritidspedagog. Man har olika roller beroende på vad man gör. (FP1)

FP2 följer upp med att påpeka samma sak. Har klassen svenska eller matte så jobbar den med det, annars är respondenten som en avlastning i klassen.

”Är man assistent som fritidspedagog är man en väldigt välutbildad jämnfört med en vanlig assistent som inte har någon utbildning. Jag kan utmana eleverna på ett annat sätt, lotsa dem vidare på ett annat sätt, använda en annan pedagogik. Man ser på inläring på ett annat sätt som fritidspedagog, man ställer andra frågor, förklarar på ett annorlunda sätt än vad lärare gör. Med andra ord, mer praktiskt. Det är viktigt för barn som behöver extra stöd, en styrka att man kan gå åt problem och frågor från två håll” (FP6)

FP4 berättar att det är bra att ha flera yrkesroller i skolan. Då kan man diskutera barnen från olika synvinklar, så som om de har lärt sig vad det var tänkt och om det sociala samspelet fungerar mellan vissa barn. Så det blir en balans mellan lärarnas kunskap och fritidspedagogens sociala roll. FP4 nämner också att den ibland är med på utvecklingssamtal om det skulle behövas, eftersom den har daglig kontakt med nästan alla föräldrar och kan lättare relatera till en viss händelse.

”Jag tycker att jag får använda min kompetens i skolan, man känner ju barnen väldigt bra. Men det är en svår balans ibland. På något sätt blir man mer kompis när man är på fritids och den relationen kan man inte direkt ha när man är klassrummet. Ibland så känner man att man är 2 personer samtidigt. Men det brukar fungera bra och jag tycker ändå att barnen fixar det bra.” (FP3)

4.5 Fritidspedagoger och lärare kompletterar varandra

Alla intervjuade fritidspedagoger anser att de kompletterar varandra bra och att det är bra med olika yrkesgrupper i skolan.

”Det är bra med olika yrkesgrupper, vi är bra på det praktiska och har många bollar i luften samtidigt, speciellt på vår skola som har mycket stökiga elever t.ex. så kan vi som fritidspedagoger gå ut ur klassrummet och ta hand om den stökiga eleven och läraren fortsätta med undervisningen.”
(FP2)

FP1 upplever att barn behöver olika förebilder men samtidigt är det viktigt att man ändå håller samma riktning och kurs trots man är olika.

”När jag gick utbildningen så fanns knappt skolan med och vi visste knappt var skolan fanns, det var inte aktuellt att man skulle undervisa i skolan under de första åren jag jobbade. Men jag kan tycka att det var rätt roligt att jobba i skolan med men det krävs mycket av en och tar mycket av ens energi.”(FP4)

FP5 upplever att lärare mer fokuserar på det teoretiska som barnen ska kunna medan fritidspedagogerna står för de praktiska kunskaperna.

”Lärarna har mer rena ämneskunskaper, fritidspedagoger har mer pedagogik och psykologi. Vi är vana att se helheten, träffar barnen och föräldrarna mer än lärarna och kan lätt kommunicera med dem. Konflikter på rasten tar ofta fritidspedagogen så läraren kan gå in och ha klassen./.../ Som fritidspedagog ser man och lär känna barnen och träffar barnen i olika situationer. Vilket man har nytta av i skolan om man skapat en relation till barnen när man leker och pysslar.” (FP7)

FP7 har varit med mycket på NO-lektioner där eleverna har arbetat mycket praktiskt. Den upplever att som fritidspedagog kan man arbeta mycket med det praktiska och komma med andra idéer och tips. Så kan också fallet vara i andra ämnen så som matematik. Om eleverna kör fast så upplever FP7 att som fritidspedagog så tänker man lite annorlunda och hjälper till att lösa problemet på

ett annat vis. Som exempelvis om en elev har problem med en mätuppgift så kan fritidspedagogen ta med eleven ut från klassrummet och konkretisera uppgiften för eleven.

4.6 Socialt lärande under skoltid

Alla som ställt upp på intervjuerna lägger stor vikt på det sociala samspelet mellan barnen och att det är fritidspedagogers största egenskap.

”att se barnens hela värld och inte bara att skolan är det som är viktigt utan allt annat är lika viktigt, därför så ska vi satsa mycket på rastaktiviteter.”(FP1)

Värdegrundsarbetet är det flera av respondenterna som tar upp, t.ex. så menar FP 4 att det är oftast denne som får reda i konflikterna i klassen då respondenten anser sig känna barnen väl och träffar föräldrarna på eftermiddagen sen får läraren ta hand om undervisningen. Även FP 1 jobbar med värdegrundsarbete då denne har lektioner i livskunskap som kan bestå av samtal om människosyn, vänskap, känslor, etiska frågor, konflikthantering m.m.

FP4 påpekar att den tar mycket hand om det sociala som sin huvudsak och får medhåll från alla som deltagit i vår studie. FP4 menar vidare att den jobbar mycket med samspelet som barnen lär sig under deras vardag. Det innebär kompisrelationer, såsom relationerna mellan sina kamrater och relationerna som barnen har med de vuxna på skolan. FP4 ser det som en gammeldags familjeuppfostran och påpekar att det inte är så mycket arbete med det teoretiska.

FP7 menar att fritidspedagoger tänker lite annorlunda eftersom de inte så lika styrda av lärandemålen som lärare är. Det ger de chansen att tänka mer på hur eleven tycker och tänker och hur de mår, någonting som också är lättare att få ta del av eftersom fritidspedagoger får träffa barnen nästan hela dagarna.

”Jag har erfarenheten av att jobba mycket med barn i olika åldrar, så jag känner att jag är bra på den sociala biten, konflikter, samtal och se olika bitar och signaler. Det tror jag gör att lärare och fritidspedagoger kompletterar varandra på ett bra sätt.” (FP5)

Alla pedagogerna tycker att det sociala samspelet sticker ut och att det är det som de arbetar mest med. Något som de flesta också nämner är konflikthantering.

”Som fritidspedagog så ser man mer till det sociala. Om det varit konflikter på rasten till exempel, så är det ofta fritidspedagogen som tar hand om dem.” (FP3)

FP2 menar att fritidspedagoger är lite bra på allt och att det varit så i alla år. FP2 är också inne på konflikthantering och anser själv att denne är väldigt kapabel till det eftersom den har läst sociologi. Respondenten tycker att det är bra att vara kompetent inom konflikthantering eftersom det är något som den måste arbeta med ofta på sin arbetsplats.

FP3 upplever skillnaderna mellan en fritidspedagog och lärare, där fritidspedagogerna är duktiga på den sociala biten och att kunna se hela barnet medan läraren lägger större fokus på kunskaper.

4.7 Väsentligt med samspel mellan yrkesgrupper

FP 3 anser att dennes arbete skiftar mycket beroende på vilken lärare man jobbar med då vissa lärare vill hålla i allt utan hjälp från fritidspedagogen medan vissa vill dela upp klassen och få stöd från fritidspedagogen i undervisningen.

”Läraren och jag kan dela upp vissa bitar om vad vi ska göra men det är alltid läraren som planerat lektionen innan.” (FP5)

FP7 betonar att rektorn syn på fritidspedagogen är avgörande för vilken sorts yrkesroll de har i skolan.

FP7 nämner att den för tillfället inte används till mer än resurs under skoltid och att denne då får uppgifter tilldelade från läraren. FP7 anser att det ofta är upp till vilken lärare som man samarbetar med som utgör hur fritidspedagogens roll ser ut i klassrummet. Vissa lärare utnyttjar att de vid många tillfällen är 2 st vuxna och gör då mer praktiska saker, vilket tilltalar fritidspedagogerna. Andra lärare ser fritidspedagogen endast som en extra vuxen som egentligen kunde varit vilken vuxen som helst. FP7 ser gärna fritidspedagoger och lärare håller ihop genom åren för att samarbetet blir bättre.

FP4,FP6 och FP7 kommer in på samverkan med lärarna och hur viktigt det är med planeringstid tillsammans. FP4 anser nu att det är läraren som planerar lektionerna och att det är fritidspedagogen som får rätta sig efter de uppgifter som de blir tilldelade. FP7 menar att samverkan med lärarna blir vad man vant dem vid och vilken lärare det är. FP7 är tydlig med sina kunskaper och förmågor så lärarna förstår att fritidslärare är mer än klippa och klistra. Vidare anser respondenten att fritidspedagoger börjar få högre status men det gäller att de står på sig och inte låter lärarna bestämma var och när man ska vara.

”Jag saknar att sitta med på deras planeringar och önskar att jag fått ta del av det. Då hade man kunnat ta del i planeringen, samtal och diskussioner i personalrummet.” (FP6)

4.8 Sammanfattande analys

Ett par av de intervjuade fritidspedagoger har gått en samordnad utbildning i början av 80 talet, vilket innebar att fritidspedagoger, förskollärare, lågstadielärare och mellanstadielärare läste tillsammans det första året sedan valde man sin inriktning. Alla våra respondenter har tagit examen innan 1991 som fritidspedagoger och gått antingen 2 år eller 2,5 år på högskola. Våra respondenter tillhör alltså den gamla yrkeskategorin som betecknas fritidspedagoger då de har examinerats under den gamla utbildningen.

Respondenter har jobbat ute i verksamheten länge och de upplever sin yrkesroll i skolan varierande från termin till termin. Allt från att vara musik och bild lärare till att vara t.ex. assistent eller resurs. Våra respondenter upplever att fritidspedagogens yrkesroll betonas ofta av vilken lärare de jobbar med eller hur samarbetet med just den läraren är. Även hur rektorn tycker och tänker kring situationen. Läraren är trots allt den som oftast planerar och har ansvar för kunskapsinläringen. En del av fritidspedagogerna som deltagit i studien är rastvakter och rastaktivister. En av respondenterna nämner att de ska börja arbeta ännu mer med rastaktiviteter och att de då blir fritidspedagogerna som kommer att bli ansvariga.

I vår studie så upplever fritidspedagogerna det sociala som grundstenen i en fritidspedagogs arbete och kunna se hela barnet då läraren är mer inriktad på vilka kunskaper som ska läras. Våra respondenter ger olika exempel på arbetsuppgifter de

haft genom åren och många av arbetsuppgifter som de nämner har med den sociala biten att göra, som exempelvis elevråd, värdegrundsarbete, konflikthantering och kamratrelationer.

En del av respondenterna är behöriga att undervisa i vissa ämnen och gör även det. Det behöver inte nödvändigtvis vara de vanliga praktiska ämnena så som idrott och bild. Några har fortbildat sig och kan undervisa i några av de teoretiska ämnena också, i det här fallet är det en fritidspedagog som har behörighet att undervisa i biologi och samhällskunskap hela vägen upp till sjätte klass. De flesta i vår studie undervisar i något enstaka ämne eller är helt enkelt resurs eller assistent på skoltid. När fritidspedagogerna pratar om sig själva som resurs eller assistent så upplever de att de är duktiga på det praktiska. En av pedagogerna tar upp att under en mattelektion, om ett barn har kört fast, kan de till exempel visa det praktisk och gå iväg, något som klassläraren inte alltid har möjlighet att göra. Fritidspedagogerna upplever att de kan utmana eleverna på ett annat sätt då de ser på inläring ur ett annat perspektiv, mer praktisk inläring och ställer frågor på ett annat vis. En av pedagogerna upplever att detta är extra viktigt för barn som behöver extra stöd.

Under våra intervjuer så menar pedagogerna att det var viktigt med planering tillsammans med lärarna som de arbetar med. Annars blir det lätt att läraren planerar lektionen och så får fritidspedagogen rätta sig efter arbetsuppgifterna som de blir tilldelade. En av våra respondenter menar att man som fritidspedagog måste vara tydlig med sina kunskaper och förmågor så att läraren förstår att en fritidspedagog är mer än bara ”klippa och klistra”. Vidare menar respondenten att trots att fritidspedagoger börjar få högre status så gäller det att stå på sig gentemot läraren och att inte låta lärare styra och ställa var man ska vara och vad man ska göra. Respondenten påpekar som önskemål att fritidspedagoger ska hålla ihop med samma klasslärare under längre perioder, för då upplever respondenten att det blir ett ökat och bättre samarbete parterna i mellan.

5 Diskussion

I den här delen kommer vi att diskutera studiens undersökningsmetod och resultat och ställa emot tidigare forskning och våra egna erfarenheter.

5.1 Metoddiskussion

Vi använde oss av kvalitativa intervjuer för att ta reda på hur ett visst antal fritidspedagoger uppfattar sin yrkesroll i skolan och vilka arbetsuppgifter de har. Vår studie är gjord på ett begränsat antal fritidspedagogers uppfattningar och därför är våra resultat inte generella för hela yrket. Hade vi haft mer tid på oss så hade vi kunnat utveckla våra intervjufrågor mer och till och med skickat ut enkäter för att få en ännu bredare bild om fritidspedagogens roll i skolan ser ut. Antalet intervjuade pedagoger kunde också ha varit högre om tiden funnits. Vi upplevde att ju fler intervjuer vi gjorde desto enklare var det att ställa följdfrågor och få pedagogerna att utveckla sina svar och diskutera mer utförligt. Eftersom vi utförde våra intervjuer på gamla VFU platser kände vi att det bidrog till utvecklande svar och diskussioner. Det märktes att pedagogen som blev intervjuad kände sig bekväm med situationen eftersom de redan kände oss sedan tidigare. När vi gick ut med förfrågningar om att göra intervjuer så var alla respondenter positiva och ställde upp direkt vilket de kanske inte hade gjort om de inte känt oss sedan tidigare. Dessutom hade vi som plan att intervju sex pedagoger, men på en av verksamheterna var det en pedagog extra som erbjöd sig att delta i studien.

Vi använde oss av en diktafon för att spela in våra intervjuer och vi anser att det var det bästa sättet att samla vår information från respondenterna. Hade vi antecknat intervjusvaren är det stor risk att man inte hänger med och missat viktigt innehåll. Diktafonen sätts igång, sedan tar den inte i fokus under själva intervjun vilket gör att vi som intervjuare kan fokusera helt och hållet på respondenterna. Transkiberingen var enkel för att vi kunde gå tillbaka och lyssna flera gånger på vad pedagogerna hade sagt. Däremot tog det längre tid än beräknat att transkibera trots att intervjuerna inte var så långa. Det är mycket som ska överföras från ljud till skrift och vi ville självklart få med allt väsentligt som sades under intervjuerna.

Alla våra respondenter hade den gamla utbildningen som fritidspedagoger och jobbat ute i verksamheterna länge, resultaten hade kanske blivit mer varierande om vi intervjuat ”nya” fritidslärare också som gått utbildningen efter 2001. Då alla åtta grundexamina slogs ihop till en gemensam med den samlade beteckningen ”lärare”. I och med denna hopslagning så förlängdes utbildningen till tre och ett halvt år och beteckningen fritidspedagog försvann inom Högskolan men den behölls ute i

verksamheterna. Avsikten med den nya formella benämningen är i framtiden ska bli lärare med inriktning mot arbete i fritidshem (Johansson 2011). Denna förändring innebär att fritidspedagoger med större flexibilitet kan dela sin tjänstgöring mellan fritidshem och skola (Pihlgren 2011).

5.2 Resultatdiskussion

Det första vi kommer att tänka på är efter studien och VFU-perioder så ser fritidspedagogens yrkelroll i skolan väldigt olika ut från pedagog till pedagog trots att det kan vara på samma verksamhet, vilket vi även misstänkte kunde vara fallet innan studiens start. Det är något som även forskningen påpekar, Hippinen (2011) nämner att skolornas ledning har stor frihet att organisera fritidspedagogerna. Därför kan det skilja sig från pedagog till pedagog beroende på vilken skola de befinner sig på. En fritidspedagogs uppdrag i skolan är inte tydligt angivet som en klasslärares uppdrag är vilket bidrar till olikheter. Anderssons avhandling (2013) tar upp vad rektorer i allmänhet anser att fritidspedagoger är skickliga på. Rektorerna menar att fritidspedagogerna är en tillgång i elevrådsarbetet och ta hand om barn med särskilda behov. De framhäver också att det finns en variation av fritidspedagogernas kompetenser. Deras kunskaper kan vara utomhuspedagogik, friluftsliv, idrott och de andra praktiska ämnena. Precis som rektorerna i Anderssons avhandling har vi fått liknande upplevelser från våra respondenter och som framtida grundlärare med inriktning mot fritidshem känner vi igen den bilden som rektorerna har av fritidspedagoger yrkeskompetenser.

Gemensamt för våra respondenter var att de är inblandade i skolan på ett eller annat sätt men deras arbete i skolan var utformat olika, vissa är bara resurs eller assistent medan andra har ett större ansvar och undervisar i ett eller flera ämnen. Längsjö (2007) menar att det finns olika kategorier i hur en fritidspedagogs arbete i skolan kan se ut. Den första kategorin är att det är läraren som planerar och bestämmer fritidspedagogs arbete ska se ut, i den andra kategorin så samarbetar läraren och fritidspedagogen mer och har planering tillsammans, den sista kategorin så ansvarar fritidspedagogen för ett eget ämne. Utifrån vårt resultat så kan vi se att fritidspedagogerna upplever dessa kategorier i olika grad, då vissa accepterar den första kategorin som hjälplärare och resurs utan någon planeringstid med lärarna. Andra har ett god samverkan med lärarna med planeringstid tillsammans och de känner att deras kompetens tas tillvara på. Där är

även de fritidspedagoger som upplever att de har ansvar för ”ämne” som kan vara livskunskap, elevråd och rastaktiviteter. Den generella uppfattningen vi upplevt är att fritidspedagogerna som deltagit i studien är nöjda med sin yrkesroll i skolan och det tror vi kan ha att göra med vad Pihlgren (2011) nämner i sin bok. Hon menar att fritidspedagogens roll är svårdefinierad eftersom det fattas dokumentation om vad fritidspedagogen ska ha för arbetsuppgifter i skolan. Enligt Pihlgren har det varit fritt för varje skola och arbetslag att bestämma, exempelvis att fritidspedagogen ska vara ett komplement till skolan och använda sin kompetens för det. Vi kan tänka oss att Pihlgrens har rätt om pedagogens roll i skolan och att det är en anledning till att många fritidspedagoger känner sig nöjda med att vara resurs eller hjälplärare i skolan.

Några av våra respondenter nämner att de är ansvariga för ett visst ämne under skoltid som kan vara rastaktiviteter och livskunskap. Vår uppfattning är att fritidspedagogen kompetens utnyttjas mer i skolan då alla våra respondenter är inne på att deras kompetens ligger i det sociala samspelet. Johansson (2011) menar att fritidspedagoger är viktiga i skolan med sin mer uttalande inriktning på den biten som har med barns utveckling socialt, välbefinnande och omsorg för gruppen. Vidare menar han att fritidspedagogens arbete med till exempelvis elevråd eller att förebygga mobbing är ett värdefullt komplement till skolan. (Andersson 2013) menar att ett skolämne som hade kunnat heta social kunskap och färdigheter hade kunnat bidra till att fritidspedagogens arbete blir tydligare för rektorer och kollegor.

En av pedagogerna som deltog i studien nämner att hon känner sig överklassificerad som assistent vilket vi kan hålla med om. Vi anser ändå att elevassistensjobbet är viktigt men kanske inte borde ligga på fritidspedagogen. Den kompetensen kan förmodligen utnyttjas på ett bättre sätt. Det ska dock tilläggas att flera av respondenterna i vår studie är ganska nöjda med att vara resurs och assistent i klassrummet eftersom de tänker lite annorlunda än vad kanske den vanliga läraren gör och att de kan ge stöd via ett praktiskt och socialt förhållningssätt. Enligt vår uppfattning så prioriterar fritidspedagogerna fritidshemsverksamheten och är då nöjda med att vara resurs och ha mindre ansvar i skolan. En av pedagogerna som svarade på våra frågor påpekade att hon tyckte det var kul att arbeta i skolan men att det tog mycket hennes energi under dagen. Det kan vara en anledning till att fritidspedagogerna prioriterar fritidshemmet före skolan. Vår tolkning är att fritidspedagoger används lite som ”plåster” för att hålla ihop skolans verksamhet och rektorerna placerar dem där de anser att de behövs extra resurs och inte

alltid ser fritidspedagogens potential. Andersson (2013) har fått fram från sin studie när hon intervjuade rektorer att de beskriver fritidspedagogerna som allsidiga och flexibla vilket bidrar till att det kan användas till mycket under skoldagen för att den ska fungera. Vi anser att det är viktigt att fritidspedagogerna står upp för sig själva och trycker på vilka deras kunskaper är och vad de vill arbeta med. Annars kan det bli att fritidspedagogen blir placerad och får sina arbetsuppgifter styrda av läraren. Utifrån vår studie ska det ska bli intressant att se hur fritidspedagogernas yrkesroll kommer att bli i skolan med den nya utbildningen, grundskollärare med inriktning mot fritidshem. Kommer fritidspedagogaerna fortfarande vara assistenter och resurs i största allmänhet eller kommer vi nyutbildade arbeta mer som lärare i de praktiska ämnena under skoltid? Vår uppfattning är att nyutbildade fritidslärare vill generellt ha mer ansvar under skoltid. Yrkesuppgifterna kommer nog fortfarande se väldigt olika ut från anställd till anställd, vissa vill och kommer vilja ha ansvar och undervisa i deras tillvalsämne medan andra kommer att vara nöjda med att vara resurs eller assistent i klassrummet och följa vad klassläraren har planerat.

Ett allmänt problem som kan uppstå är planeringen av lektioner och aktiviteter. Trots att en klasslärare och en fritidspedagog jobbar tillsammans dagligen innebär inte det att de har pratat ihop sig innan lektionerna. Några av våra respondenter påpekar att det hade varit bra för samarbetet om läraren och fritidspedagogen hade haft mer gemensamma planeringar. Längsjö (2007) anser att om läraren och fritidspedagogen har planeringstid ihop så kan de sätta upp undervisningsmål tillsammans. Vi känner att eftersom fritidspedagogen inte planerar hur undervisningen ser ut i klassrummet på sina planeringar så har läraren eget ansvar. Men det blir utan fritidspedagogens tips och tankar till undervisningen och de får då finna sig i att stötta läraren under klassrumstimarna. Dilemmat ligger i att fritidspedagogerna ofta har sina planeringstimmar under skoltid på förmiddagarna medan lärarna sitter och planerar när skolan har slutat på eftermiddagen. Då är fritidsverksamheten i full gång och fritidspedagogerna kan inte släppa allt i sin verksamhet för att gå och planera med läraren under den tiden, precis som det är för lärarna på förmiddagen. Enligt Calander (1999) så ska arbetslag vara en grupp där alla medlemmar är likvärdiga och där alla gemensamt strävar mot samma mål. Då är det viktigt att skolledningen tar ansvar och försöker lösa så att arbetslagen kan planera tillsammans så att deras samverkan under skoltid blir bättre och på så sätt gynnas hela verksamheten. Fritidspedagogen och

läraren kan tillsammans göra så bådas yrkeskunskaper används och på så sätt komplettera varandra bättre.

Hansen (1999) skriver att idag lägger man en stor vikt på människors förmåga att samarbeta och hantera sociala relationer. Skolan har ett stort ansvar att utveckla barns sociala kompetens. Hon menar att fritidspedagogens framtida roll skulle kunna kallas lärare i social kompetens. Om så skulle vara fallet skulle fritidspedagogens huvuduppgift vara ännu mera inriktad mot arbete med grupprelationer och social utveckling även i skolan.

Efter våra respondenters uppfattningar om deras yrkesroll i skolan så kan vi liknelser med Hansens tankar om fritidspedagogens roll i skolan. Då respondenterna säger att de lägger stor vikt på den sociala biten under skoltiden så anser vi att fritidspedagogens roll i skolan bör och har med relationer, kamratskap och social utveckling att göra. Däremot kan vi känna att ibland kan fritidspedagogens yrkesroll bli uppdelad i två läger i skolan då de som är behöriga för att undervisa i ett ämne och lägger inte så stor vikt på den sociala biten. Detta kan göra att fritidspedagogens arbete med den sociala utveckling främst sker i fritidsverksamheten och inte i skolan.

6 Sammanfattning

Vårt syfte med studien var att få en uppfattning från fritidspedagoger om hur de upplever sin yrkesroll i skolan och vilka arbetsuppgifter de har utifrån ett fenomenografiskt perspektiv. Genom kvalitativa intervjuer så fick vi fram hur ett antal fritidspedagoger uppfattar detta fenomen. Efter intervjuerna har materialet transkiberats och blivit sammanställda. Resultatet presenteras igenom fenomenografins beskrivningskategorier.

Respondenter som blivit intervjuade har jobbat ute i verksamheten länge och de upplevde sin yrkesroll i skolan varierande från termin till termin. Allt från att vara musik och bild lärare till att vara t.ex. assistent eller resurs. De intervjuade fritidspedagogerna ser det sociala som grundstenen i en fritidspedagogs arbete och att kunna se hela barnet då läraren är mer inriktad på vilka kunskaper som ska läras. Våra respondenter ger olika exempel på arbetsuppgifter de haft genom åren och många av

arbetsuppgifter som de nämner har med den sociala biten att göra, som exempelvis elevråd, värdegrundsarbete, konflikthantering och kamratrelationer.

Vår sammanfattade uppfattning är att fritidspedagoger har en väldigt varierande yrkesroll i skolan. Allt från att vara rastvakt till att undervisa i ett praktiskt ämne. De har en större förmåga att se hela barnet och deras skoldag medan klasslärare lägger mer fokus på den teoretiska biten och vad barnen ska lära sig. Alla respondenter som deltog i vår studie är resurs eller assistent i klassrummet i olika grad och de flesta känner sig nöjda med det. Andra känner att de kan och vill ha mer ansvar under skoltid än att bara hjälpa till. Kommer fritidspedagoger fortfarande vara mestadels resurs och assistent i klassrummet? Eller kommer den nya utbildningen bidra till att fritidspedagogen kommer ha en större roll i skolan och bli en fritidslärare?

Referenslista

Andersson, Birgit (2013). *Nya fritidspedagoger - i spänningsfältet mellan tradition och nya styrformer*. Diss. Umeå : Umeå universitet, <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-65021>

Calander, Finn (1999). *Från fritidens pedagog till hjälplärare: fritidspedagogers och lärares yrkesrelation i integrerade arbetslag*. Diss. Uppsala : Univ.

Claesson, Silwa (2007). *Spår av teorier i praktiken: några skolexempel*. 2., [utökade] uppl. Lund: Studentlitteratur.

Denscombe, Martyn (2009). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. (2002). Stockholm: Vetenskapsrådet
http://www.cm.se/webbshop_vr/pdf/etikreglerhs.pdf

Haglund, Björn (2004). *Traditioner i möte: en kvalitativ studie av fritidspedagogers arbete med samlingar i skolan*. Diss. Göteborg : Göteborgs universitet, 2005
<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:542063/FULLTEXT01.pdf>

Hansen, Monica (1999). *Yrkeskulturer i möte: läraren, fritidspedagogen och samverkan*. Diss. Göteborg : Univ.
<http://hdl.handle.net/2077/7609>

Hansen, Monica (2013). Fritidspedagogisk didaktik – Att vara lärare i fritidshem. (s.27-53) I : A.S. Pihlgren (red.) *Fritidshemmets didaktik*. Lund: Studentlitteratur.

Hippinen, Anneli (2011). Yrkesroll i förändring. (s.29-47) I : A.S. Pihlgren (red.) *Fritidshemmet: fritidslärares uppdrag på fritidshemmet och i skolan*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Johansson, Inge (2011). *Fritidshemspedagogik: idé, ideal, realitet*. 1. uppl. Stockholm: Liber.

Klerfelt, Anna (1999). Fritidshem och skola: olika miljöer för lärande. (s.79-101) I: Carlgren, Ingrid (red.). *Miljöer för lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Kvalitet i fritidshem: allmänna råd och kommentarer. (2007). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1727>

Längsjö, Anna (2007). Vad gör fritidspedagogen i skolan? I: Strömqvist, Göran & Brusling, Christer (red.) (2007). *Reflektion och praktik i läraryrket*. 2., [rev. och uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011. (2011). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2575>

Marton, Ference & Booth, Shirley (2000). *Om lärande*. Lund: Studentlitteratur

Patel, R & Davidson, B, (2011) *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning* (tredje uppl.) Lund: Studentlitteratur

Pihlgren, Ann S. (red.) (2013). *Fritidshemmets didaktik*. Lund: Studentlitteratur

Pihlgren, Ann S. (red.) (2011). *Fritidshemmet: fritidslärares uppdrag på fritidshemmet och i skolan*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Pramling Samuelsson, Ingrid & Asplund Carlsson, Maj (2003). *Det lekande lärande barnet: i en utvecklingspedagogisk teori*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Rohlin, Malin (1996). *Skolbarns omsorg - en samhällsfråga?: [den offentliga skolbarnomsorgen ur ett nutidshistoriskt perspektiv]*. Stockholm: HLS

Rohlin, Malin (2001). *Att styra i namn av barns fritid: en nutidshistoria om konstruktionen av dagens fritidshem i samordning med skolan*. Diss. Stockholm : Univ., 2001

Rohlin, Malin (2012). *Fritidshemmets historiska dilemman: en nutidshistoria om konstruktionen av fritidshemmet i samordning med skolan*. Stockholm: Stockholms universitets förlag

Torstenson-Ed, Tullie & Johansson, Inge (2000). *Fritidshemmet i forskning och förändring: en kunskapsöversikt*. Stockholm: Statens skolverk.
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=597>

Ursberg, Maria (1996). *Det möjliga mötet: en studie av fritidspedagogers förhållningssätt i samspel med barngrupper inom skolbarnsomsorgen*. Diss. Lund : Univ.

Bilaga

Intervjufrågor

- **Hur länge har du jobbat som fritidspedagog?**
- **Vad har du för utbildning?**
- **Hur ser din yrkesroll ut i skolan? Beskriv!**
- **Vilka yrkeskunskaper anser du ha som fritidspedagog?**
- **Tycker du att du använder dina yrkeskunskaper som fritidspedagog när du arbetar i skolan?**
- **Anser du att lärare och fritidspedagoger i allmänhet kompletterar varandra genom sina yrkeskunskaper, på vilket sätt?**